

Aiszóposz meséi

Fordította, az utószót és a jegyzeteket írta
Sarkady János
A fordítás alapjául szolgáló kiadás:
Hausrath: Corpus Fabularum Aesopicarum (Lipsiae, 1957)

TARTALOM

1. A sas és a róka
2. A sas, a csóka és a pásztor
3. A sas és a ganajtúró
4. A csalogány és a sólyom
5. Az adós
6. A vadkecskék és a kecskepásztor
7. A macska és a madarak
8. Aiszóposz a hajóépítő műhelyben
9. A róka és a kecskebak
10. A róka és az oroszlán
11. A halász
12. A róka és a párduc

13. A halászok
14. A róka és a majom
15. A róka és az egér
16. A macska és a kakas
17. A csonka farkú róka
18. A halász és a kis hal
19. A róka és a tüskebokor
20. A róka és a krokodil
21. A halászok
22. A róka és a favágó
23. A kakasok és a fogoly
24. A megdagadt hasú róka
25. A jégmadár
26. A halász
27. A róka az álarchoz
28. A csaló
29. A szénégető és a kallós
30. A hajótörött
31. Az őszülő ember és barátnői
32. A gyilkos
33. A dicsekvő öttusázó
34. A lehetetlent ígérő ember
35. Az ember és a szatürosz
36. A rossz szándékú ember
37. A vak ember
38. A szántóvető és a farkas
39/A. A fecske és a madarak
39/B. A fecske és a madarak
40. A csillagjós
41. A róka és a kutya
42. A földműves és gyermekei
43. A békák
44. A királyt kérő békák
45. Az ökrök és a tengely
46. Az északi szél és a Nap
47. A belső részeket kihányó gyermek
48. Az éjjeli madár
49. A pásztor
50. A menyét és Aphrodité
51. A földműves és a kígyó
52. A földműves és kutyái
53. A földműves gyermekei
54. A csigák
55. Az asszony és a szolgálók
56. A varázslónő
57. Az öregasszony és az orvos

58. Az asszony és a tyúk
59. A menyét
60. Az öregember és a Halál
61. A földműves és a Sors
62. A földműves és a kígyó
63. Démadész, a szónok
64. A kutya harapta ember
65/A. A vándorló Diogenész
65/B. Diogenész és a kopasz
66. A vándorok és a medve
67. Az ifjak és a mészáros
68. A vándorok
69. Az ellenségek
70. A békák
71. A tölgyfa és a nád
72. A hitvány ember, aki arany oroszlánt talált
73. A delfinek és a kis hal
74. A méhész
75. A delfin és a majom
76. A szarvas és az oroszlán
77. A szarvas
78. A szarvas és az oroszlán
79. A szarvas és a szőlő
80. A tengeri utazók
81. A macska és az egerek
82. A legyek
83. A róka és a majom
84. A szamár, a kakas és az oroszlán
85. A majom és a teve
86. A két ganajtúró bogár
87. A malac és a juhok
88. A rigó
89/A. Az aranyat tojó liba
89/B. Az aranyat tojó tyúk
90. Hermész és a szoborfaragó
91. Hermész és Teiresziasz
92. A kígyó és a vízikígyó
93. A kutya és gazdája
94. A két kutya
95. A kígyó és a reszelő
96. Az apa és leányai
97. A férj és a feleség
98. A kígyó és a róka
99. A kecskegida és a farkas
100. A farkas és a kecskegida
101. A szoborárus

102. Zeusz, Prométheusz, Athéna és Mómosz
103. A csóka és a madarak
104. Hermész és a Föld
105. Hermész
106. Zeusz és Apollón
107. A ló, az ökör, a kutya és az ember
108. Zeusz és a teknősbéka
109. Zeusz és a róka
110. Zeusz és az emberek
111. Zeusz és a szemérem
112. A félisten
113. Héraklész és Plutosz
114. A hangya és a tücsök
115. A tonhal és a delfin
116. Az orvos és a beteg
117. A madarász és a mérges kígyó
118. A rák és a róka
119. A teve és Zeusz
120. A hód
121. A kertész
122. A kertész és a kutya
123. Az énekes
124. A tolvajok és a kakas
125. A csóka és a hollók
126. A holló és a róka
127. A varjú és a holló
128. A csóka és a róka
129. A varjú és a kutya
130. A holló és a kígyó
131. A csóka és a galambok
132. A gyomor és a lábak
133. A szökevény csóka
134. A kutya és a mészáros
135. A kutya és a róka
136. A húst vivő kutya
137. A kutya és a farkas
138. Az éhes kutyák
139. A kutya meg a nyúl
140. A szúnyog és a bika
141. A diófa
142. A teve
143. A nyulak és a békák
144. A sirály és a héja
145. Az oroszlán és a földműves
146. Az oroszlán és a béka
147. Az oroszlán és a róka

148. Az oroszlán és a bika
149. Az oroszlán és a földműves
150. Az oroszlán és a delfin
151. Az egértől megijedt oroszlán
152. Az oroszlán és a medve
153. Az oroszlán és a nyúl
154. Az oroszlán, a szamár és a róka
155. Az oroszlán és az egér
156. Az oroszlán és a szamár
157. A rabló és az eperfa
158. A farkasok és a bárányok
159. A farkas és a ló
160. A farkas és a bárány
161. A farkas és a kócsag
162. A farkas és a kecske
163. A farkas és a vénasszony
164. A farkas és a bárány
165. A farkas és a pásztor
166. A farkas és a bárány
167. A nőstény oroszlán és a róka
168. A farkas és a kos
169. A nyulak és a rókák
170. A jós
171. A gyermek és a holló
172. A méhek és Zeusz
173. A kolduló papok
174. Az egerek és a macskák
175. A hangya
176. A hangya és a galamb
177. A légy
178. A hajótörött és a tenger
179. A züllött ifjú és a fecske
180. A beteg és az orvos
181. A denevér, a tüskebokor és a búvármadár
182. A denevér és a macska
183. A favágó és Hermész
184/A. A vándor és Tükhé
184/B. A gyermek és Tükhé
185. A vándorok és a platánfa
186. A vándor és a kígyó
187. A vándorok és a fadarab
188. A vándor és Hermész
189. A malac és a róka
190. A szamár és a kertész
191. A sót cipelő szamár
192. A szamár és az öszvér

193. A szobrot szállító szamár
194. A vadszamár
195. A szamár és a tücskök
196. A szamarak Zeusznál
197. A szamár és a szamárhajcsár
198. A szamár és a farkas
199/A. A szamár és az oroszlánbőr
199/B. A szamár és az oroszlánbőr
200. A szamarat vevő ember
201. A szamár és a békák
202. A szamár, a holló és a farkas
203. A szamár, a róka és az oroszlán
204. A szamár és az öszvér
205/A. A madarász és a fogoly
205/B. A fogoly és a vadász
206. A tyúk és a fecske
207. A madarász és a pacsirta
208. A madarász és a gólya
209. A vad- és szelíd galambok
210. A teve
211. A kígyó és a rák
212. A kígyó, a menyét és az egerek
213. A megtaposott kígyó
214. A letétet elvevő ember és az Eskü
215. A sáskákra vadászó gyerek
216. A tolvaj gyerek és anyja
217. A szomjazó galamb
218. A galamb és a varjú
219. A majom és a halászok
220. A gazdag ember és a cserzővarga
221. A gazdagok és a siratóasszonyok
222. A pásztor és a kutya
223. A pásztor és a tenger
224. A pásztor és a juhok
225. A pásztor és a farkaskölykök
226. A tréfás pásztor
227. Az utasok és a holló
228. Prométheusz és az emberek
229. Két tarisznya
230. A fürdőző gyerek
231. Rókák a Maiandrosznál
232. A bárány nyírás alatt
233. A gránátalma, az almafa és a tüskebokor
234. A vakond
235. A darazsak, a foglyok és a földműves
236. A darázs és a kígyó

237. A féreg és a kígyó
238. A vadkan, a ló és a vadász
239. A fák és a nád
240. A hiénák
241. A hiéna és a róka
242. A bika és a vadkecskék
243. A majom kölykei
244. A páva és a csóka
245. A tücsök és a róka
246. A teve, az elefánt és a majom
247. A hattyú
248. Zeusz és a kígyó
249. A páva és a daru
250. A disznó és a kutya
251. A disznó és a kutya
252. A vaddisznó és a róka
253. A fösvény
254. A teknős és a nyúl
255. A fecske és a kígyó
256. A ludak és a darvak
257. A vadszamár és a farkas
258. A fecske és a varjú
259. A teknősbéka és a sas
260. A bolha és az atléta
261. A papagáj és a macska
262. A favágók és a tölgy
263. A fenyő és a tüske
264. Az együtt vándorló ember és oroszlán
265. A kutya és a kagyló
266. A két kakas és a sas
267. A szúnyog és az oroszlán
268. A kutya, a róka és a kakas
269. Az oroszlán, a farkas és a róka
270. Az üsző és az ökör
271. A búbos pacsirta
272. A szamár és a ló
273. A sas
274. Az etióp
275. A gida és a bak
276. A pásztor és a farkas
277. A hattyú
278. Az asszony és a részeges férj
279. A gyerek, az apa és a festett oroszlán
280. A folyó és az erszény
281. Az íjász és az oroszlán
282. A kopasz

283. A lakomázó kutya
284. Az öszvér
285. A ló és a szamár
286. A szobrot széttörő ember
287. A féreg és a róka
288. A beteg holló
289. A kürtös
290. A katona és a hollók
291. A kígyó farka és tagjai
292. Az oroszlán, Prométheusz és az elefánt
293. A fák és az olajfa
294. A farkas és a kutya
295. A szamár és a kutya
296. A fal és a szög
297. A tél és a tavasz
298. Az ember és a tücsök
299. Az asszony és a földműves
300. A bujálkodó férfi és az asszony
301. A tolvaj és a fogadós
302. Az egér és a béka
303. A földműves és a szamarak
304. Az apa és leánya
305. A bolond lány és az anyja
306. A hajós és a fia
307. A kutyakölyök és a békák

1. A sas és a róka

A sas és a róka barátságot fogadtak egymásnak, és elhatározták, hogy egymás közelében fognak lakni. Úgy tartották ugyanis, hogy az együtt lakás megerősíti a barátságot. A sas egy magas fára telepedett, s ott költötte ki fiókáit, a róka pedig az alatta lévő bozótban kölykezett meg. Mikor azonban egyszer a róka kiment vadászni, a sas élelem híján leszállt a bozótba, és elragadva a rókakölykeket, fiókáival felfalta őket. Amint a róka megérkezett, és látta, hogy mi történt, kölykei pusztulása éppen úgy elkeserítette, mint az, hogy nem állhatott bosszút; földi állat létére ugyanis nem tudta üldözni a madarat. Ezért félreállt - mert csak ez marad meg a gyengék és tehetetlenek számára -, és megátkozta ellenségét. A sasnak azonban nemsokára meg kellett bűnhődnie a barátság meggyalázásáért. A mezőn ugyanis kecskét áldoztak, s lecsapott, és elragadott az oltárról egy még tüzes belső részt. Ahogy fészkébe vitte, hirtelen belekapott a szél, és a vékony és száraz gallyak lángra lobbantak. A fiókák, amelyeknek még nem nőtt ki a szárnyuk, megpörkölődtek, s a földre zuhantak. A róka pedig odafutott, és a sas szeme láttára mindet felfalta.

A mese bizonyítja, hogy a barátság megsértői, ha el is kerülik a megsértettek bosszúját, az

isteni igazságszolgáltatás elől nem menekülhetnek.1

2. A sas, a csóka és a pásztor

A sas lecsapott egy magas szikláról, és elragadott egy bárányt. A csóka meglátta ezt, és irigységében utánozni akarta. Neki is lendült, és nagy szárnycsapkodással egy kos hátára szállt le. De ahogy karmai beleakadtak annak gyapjába, nem tudott felszállni, csak csapkodott. Végül a pásztor észrevette a dolgot; odafutott, megfogta a csókát, és levágta a szárnytollait. Mivel éppen este fogta el, hazavitte a gyermekeinek. Mikor azok kérdezősködtek, hogy miféle madár ez, így felelt: "Ahogy én látom, csóka, de ő sasnak képzeli magát."

Ugyanígy az erősebbekkel való versengés semmire sem vezet, s amellett még nevetségessé is tesz.

3. A sas és a ganajtúró

A sas egy nyulat üldözött. A nyúl, mivel senkinél sem talált segítséget, ahhoz fordult, akit a véletlen az útjába hozott: meglátta a ganajtúrót, hozzá fordult hát könyörgésével. A bogár bátorította őt, és amikor meglátta a közeledő sast, kérte, hogy ne hurcolja el azt, aki tőle segítséget kért. A sas azonban ügyet sem vetett a kis bogárra, és felfalta a nyulat. Ettől kezdve azonban a bogár bosszút forralt: figyelte a sas fészkét, és valahányszor az költeni akart, felrepült, s legördítette és összetörte a tojásokat. Végül a mindenünnen elüldözött sas Zeuszhoz menekült, és tőle kért helyet a biztonságos költéshez. Zeusz megengedte neki, hogy az ő ölében rakjon fészket. Mikor a bogár ezt meglátta, piszokból egy golyót csinált, majd felrepült vele, és Zeusz ölébe ejtette. Zeusz le akarta dobni a szemetet, de ahogy felugrott, elfeledkezett a tojásokról, és azokat is ledobta. Azt mondják, ettől fogva járja az, hogy a sasok nem költenek abban az időben, mikor ganajtúrók is vannak.

A mese azt tanítja, hogy meg kell fontolni: senki sem gyenge annyira, hogy ha gyalázatot szenved, ne tudna bosszút állni érte.2

4. A csalogány és a sólyom

A csalogány egy magas fán ült, s szokása szerint énekelgetett. A sólyom, amely éppen megéhezett, meglátta, lecsapott rá, és megragadta. A pusztulás előtt álló csalogány kérte őt, hogy eressze el, s erősítgette, hogy úgysem lakik jól vele a sólyom, ha tehát éhes, nagyobb madarak után kell vetnie magát. De a sólyom félbeszakította: "Igazán bolond lennék, ha elereszteném azt, ami a karmaim közé került, és azt kergetném, amit még nem is látok."

A mese azt bizonyítja, hogy ugyanilyen esztelenek azok az emberek is, akik többet remélnek az elérhetőnél, s a kezük közt lévő dolgokat elszalasztják.3

5. Az adós

Athénban egy adós, mikor a hitelező kérte tőle a kölcsönt, először haladékot kért, s nyomorára hivatkozott. Mikor pedig az nem engedett, előhozta egyetlen disznaját, és a hitelező jelenlétében eladásra kínálta. Oda is jött egy vevő, és megkérdezte, hogy koca-e az eladásra kínált disznó. Azt a választ kapta, hogy koca, de nem akármilyen közönséges ám: a misztériumok idején kocákat ellik, a Panathénaiák idején pedig kanokat. Mikor a vevő elbámult a beszéden, a hitelező még lódította is a dolgot: "Csak ne csodálkozz, mert ez a Dionüsziák idején még kecskegidákat is fog elleni neked."

A mese bizonyítja, hogy sokan a haszon kedvéért nem átallanak lehetetlen dolgok mellett is hamisan tanúskodni.4

6. A vadkecskék és a kecskepásztor

A kecskepásztor kihajtotta kecskéit a legelőre, és látta, hogy vadkecskék közé keverednek; mikor aztán beesteledett, valamennyit behajtotta a saját barlangjába. Másnap nagy vihar kerekedett, úgyhogy nem tudta a nyájat a szokott legelőre kihajtani, és így otthon etette meg őket. A sajátjainak csak kevés élelmet adott, éppen csak hogy ne éhezzenek, az idegeneknek viszont többet halmozott oda, hogy azokat is magához édesgesse. Mikor azután a vihar véget ért, mindet kihajtotta a legelőre; a vadkecskék azonban a hegyekhez érve azonnal elfutottak. Mikor pedig a pásztor hálátlansággal vádolta őket, amiért elhagyták, bár nagyszerű ellátást kaptak tőle, visszafordultak, és így szóltak: "Éppen ezért még jobban őrizkedünk tőled; mert ha minket, akik tegnap kerültünk hozzád, többre becsültél a régieknél, világos, hogy ha ezután mások is hozzád kerülnek, azokat meg elibénk helyeznéd."

A mese bizonyítja, hogy nem kell szívesen fogadni azok barátságát, akik régi barátaiknál többre becsülnek minket, míg újak vagyunk; meg kell gondolnunk, hogy ha fölöttünk is eljár az idő, másokkal barátkoznak össze, és azokat fogják többre tartani.5

7. A macska és a madarak

A macska meghallotta, hogy valamelyik udvarban a szárnyasok betegeskednek. Orvosnak álcázta magát, fogta a mesterséghez szükséges eszközöket, odament, és az udvar előtt megállva megkérdezte tőlük, hogy érzik magukat. Azok nyomban megfeleltek neki: "Jól - ha te elmégy innen."

Így van ez az emberek közt is: a hitványak nem csapják be az okosokat, még ha teljes erejükkel tettetik is a segíteni akarást.

8. Aiszóposz a hajóépítő műhelyben

Egyszer Aiszóposz, a mesemondó, időtöltésből bement egy hajóépítő műhelybe. Mikor a

hajóácsok gúnyolódtak vele, és mindenképpen szóra akarták bírni, Aiszóposz a következőt mondta el: "Valamikor régen létrejött az űr és a víz; de Zeusz létre akarta hozni a szárazföldet is, és ezért megparancsolta az űrnek, hogy háromszorra igya ki a tengert. Az bele is kezdett, és először a hegyek jelentek meg; mikor másodszor hörpentett, a síkságok is előbukkantak. De ha kedve támad még harmadszorra is inni a vízből, a ti mesterségetek feleslegessé válik."

A mese azt bizonyítja, hogy akik náluk kiválóbbakat gúnyolnak, elfeledkeznek arról, hogy a rövidebbet húzhatják velük szemben.

9. A róka és a kecskebak

A róka beleesett egy kútba, és kénytelen-kelletlen lenn maradt, mivel képtelen volt felmászni. Amikor a kecskebak a szomjúságtól hajtva ugyanahhoz a kúthoz jött, meglátta őt, és megkérdezte, jó-e a víz. A róka balesetét szépítgetve hosszasan dicsérte a vizet, elmondta, milyen jó, és biztatta a kecskét, hogy jöjjön le ő is. Az meg, hogy láthassa a vizet, és szomját is olthassa, meggondolatlanul leugrott. Mikor azután a rókával együtt a kijutás után kezdtek nézni, a róka kijelentette, hogy valami hasznosat gondolt ki mindkettőjük javára. "Ha te - mondotta - a falhoz támasztod első lábaidat, és lehajtod a szarvaidat, én a hátadon felfutok, és utána téged is kihúzlak." A kecske készségesen engedelmeskedett ennek a második javaslatnak is. A róka a lábáról a hátára ugrott, majd a szarvaira támaszkodva feljutott a kút szájához, és már távozott is. Mikor pedig a kecske szidni kezdte, amiért megszegte megállapodásukat, a róka visszafordult, s csak ennyit mondott: "Barátom, ha annyi eszed volna, amennyi szőr van a szakálladban, nem mentél volna le, mielőtt a feljövetel lehetőségét meg nem vizsgáltad."

Így az okos embereknek is előbb a dolgok kimenetelét kell megvizsgálni, és csak azután belefogniuk.

10. A róka és az oroszlán

A róka sohasem látta az oroszlánt. Mikor azután véletlenül szembetalálkozott vele, első látásra annyira megijedt tőle, hogy kis híján belehalt. Második találkozásuk alkalmával is megijedt ugyan, de már nem annyira, mint legelőször. Mikor pedig harmadszor is látta, annyira nekibátorodott, hogy oda is ment hozzá elbeszélgetni vele.

A mese bizonyítja, hogy a szokás a félelmetes dolgokat is megszelídíti.

11. A halász

Egy fuvolázáshoz értő halász fuvolájával és hálójával kiment a tengerpartra, egy kiugró szirtre állt, és fuvolázni kezdett, mert azt hitte, hogy a halak a szép hangra maguktól ki fognak ugrálni a partra. Mivel azonban kitartó játékával sem ért el semmit, letette a fuvolát, fogta a hálót, a vízbe vetette, és sok halat kifogott vele. Miután kidobta őket a hálóból a partra, és látta, hogyan fickándoznak, így szólt: "Nyomorult állatok, amikor fuvoláztam, nem táncoltatok, most meg,

amikor abbahagytam, megteszitek?"

Azokra illik ez a mese, akik nem az alkalomhoz illő dolgot csinálnak.6

12. A róka és a párduc

A róka és a párduc a szépség fölött versengtek. Mikor a párduc egyre csak testének tarkaságával büszkélkedett, a róka mosolyogva szólt: "Mennyivel szebb vagyok nálad én, akinek nem a teste, hanem az esze tarka."

A mese bizonyítja, hogy a testi szépségnél több az észbéli kiválóság.

13. A halászok

A halászok húzták a hálót; mivel az nehéz volt, már előre örültek és táncoltak, mert azt hitték, hogy sok a zsákmány. Mikor azonban a partra húzták, csak kevés halat találtak, ellenben telis-tele volt a háló kövekkel és homokkal. Erre mértéktelenül megharagudtak; nem is annyira magáért a dologért nehezteltek, hanem mivel az ellenkezőjére számítottak. De egy öreg így szólt közöttük: "Hagyjuk abba, barátaim; úgy látszik, az öröm testvére a bánat, és ha annyira örültünk már előre, most nyilván szomorkodnunk is kell."

Így hát fogadjuk el, hogy milyen változékony az élet, s nem kell nekünk sem büszkélkednünk; gondoljuk meg, hogy a túlságosan szép időből viharnak kell támadnia.

forrás és folytatás: http://mek.oszk.hu/00900/00986/00986.htm